

REGLUGERÐ um merkingu, auglýsingu og kynningu matvæla.

I. KAFLI

Gildissvið.

1. gr.

Ákvæði reglugerðar þessarar taka til merkingar matvæla sem dreift er til neytenda og atriða sem tengjast auglýsingu og kynningu þeirra. Reglugerðin tekur einnig til matvæla sem dreift er til stóreldhúsa.

Reglugerðin gildir ekki um matvæli sem ætluð eru til útflutnings til ríkja utan Evrópsks efnahagssvæðis.

2. gr.

Þegar ákvæði eru um merkingu í sérreglugerðum um ákveðin matvæli eða matvælaflokka, skal merking þeirra vera í samræmi við ákvæði þessarar reglugerðar og þau ákvæði sem sett eru í sérreglugerð.

3. gr.

Merking aukefna, sem seld eru í neytendaumbúðum í smásölu eða dreift til neytenda á annan hátt, skal vera í samræmi við ákvæði reglugerðar um aukefni í matvælum. Merking bragðefna sem dreift er með sama hætti og að ofan greinir skal vera í samræmi við reglugerð um bragðefni í matvælum.

II. KAFLI

Skilgreiningar.

4. gr.

1. **Stóreldhús** eru veitingahús, sjúkrahús, mötuneyti og önnur sambærileg starfsemi.
2. **Merking** eru orð, upplýsingar, vörumerki, sérheiti, myndefni eða tákn sem tengjast matvælum og eru sett á umbúðir, skjöl, tilkynningar, merkimiða, hringi eða kraga sem fylgja slíkum matvælum eða vísa til þeirra.
3. **Umbúðir** eru neytendaumbúðir eða þær umbúðir sem vöru er pakkað í til dreifingar til stóreldhúsa. Þær umlykja vöruna að einhverju eða öllu leyti þannig að notkun hennar er háð því að umbúðir séu rofnar.
4. **Innihald** merkir hráefni, aukefni og önnur efni, sem notuð eru við framleiðslu matvæla og finnast í lokaafurð, jafnvel þó í breytttri mynd sé.
5. **Pökkunardagur** er sá dagur þegar vörunni er pakkað í þær umbúðir sem henni er dreift í.
6. **Síðasti neysludagur** merkir lok þess tímabils sem varan heldur gæðum sínum. Ekki er heimilt að dreifa vörunni eftir dagsetningu síðasta neysludags.
7. „**Best fyrir**“ og „**Best fyrir lok**“-merkingarnar gefa til kynna lágmarksgeymsluþol vörunnar við þau geymsluskilyrði sem við eiga. Varan getur haldið sínum eiginleikum og verið neysluhæf eftir tilgreint lágmarksgeymsluþol. Heimilt er að dreifa vörunni til loka þess tímabils sem tilgreint er.
8. **Framleiðslulota** merkir samsafn sölueininga matvæla sem eru framleidd eða pakkað við nánast sömu skilyrði.
9. **Sérfaði** er matvæli sem uppfylla tiltekin næringarfræðileg skilyrði og eru markaðssett sem slík.

10. **Fullyrðing** er merking eða tilvísun, á hvaða formi sem er, sem gefur til kynna sérstaka eiginleika eða áhrif tengd eðli matvæla, samsetningu, næringargildi, framleiðsluaðferð eða öðrum eiginleikum.

III. KAFLI

Almennar merkingar.

5. gr.

Merking skal vera greinileg og læsileg. Hún skal ekki vera blekkjandi fyrir kaupanda eða móttakanda, einkum að því er varðar sérkenni matvælna, nánar tiltekið eðli þeirra, auðkenni, eiginleika, tegund, samsetningu, þyngd, geymslupól, uppruna, aðferð við gerð eða framleiðslu.

Merkingu má ekki á nokkurn hátt dylja, hylja eða slíta úr samhengi með öðru les-eða myndmáli.

6. gr.

Ekki er heimilt að eigna matvælum áhrif eða eiginleika sem þau hafa ekki eða gefa í skyn að matvælin hafi tiltekin sérkenni, ef öll sambærileg matvæli hafa í raun þessi sérkenni.

Þá er ekki heimilt að eigna matvælum þá eiginleika að fyrirbyggja eða vinna á sjúkdómum manna, hafa lækningarmátt eða að vísa til þess háttar eiginleika. Ákvæði þetta á þó ekki við um merkingu fyrir sérfæði og lindarvatn (ölkelduvatn) hafi aðrar reglur verið settar um þessar vörur.

7. gr.

Ákvæði 5. og 6. gr. gilda einnig um auglýsingu og kynningu matvæla, meðal annars hvað varðar lögum, útlit eða umbúðir, myndskreytingu á umbúðum, umbúðaefni sem notuð eru, hvernig þeim er komið fyrir og við hvaða aðstæður þau eru höfð til sýnis.

8. gr.

Merkja skal á íslensku, ensku eða Norðurlandamáli, öðru en finnsku. Þetta ákvæði kemur ekki í veg fyrir að þessar upplýsingar séu gefnar á fleiri en einu tungumáli.

9. gr.

Skylt er að merkja matvæli með eftirfarandi upplýsingum:

1. Heiti vörunnar, sbr. ákvæði 12. og 13. gr.
2. Heiti og heimilisfangi framleiðanda eða annars ábyrgs aðila, sbr. ákvæði 14. gr.
3. Nettóþyngd, sbr. ákvæði 15. til 18. gr.
4. Geymsluskilyrðum, sbr. ákvæði 19. gr.
5. Geymslupóli, sbr. ákvæði 20. til 23. gr.
6. Innihaldslýsingu, sbr. ákvæði 24. til 29. gr.
7. Notkunarleiðbeiningum, sbr. ákvæði 30. gr.
8. Styrk vínanda miðað við rúmmál í drykkjarvörum sem innihalda meira en 1,2% af vínanda miðað við rúmmál, sbr. ákvæði 31. gr.
9. Framleiðslulotu, sbr. ákvæði 21., 32. og 33. gr.

10. gr.

Þær merkingar sem krafa er gerð um í 2. og 9. gr. skulu koma fram á umbúðum matvæla eða viðföstum merkimiða. Merkingar þessar geta þó í eftirfarandi tilvikum

komið fram í viðskiptaskjölum sem fylgja þeim matvælum sem þau vísa til eða eru send á undan eða samtímis vörusendingunni:

- þegar matvæli í neytendaumbúðum eru markaðssett á fyrri stigum, áður en kemur til dreifingar til smásölu;
- þegar matvæli í umbúðum eru ætluð til að byrgja upp stórelðhús vegna tilreiðslu, frekari vinnslu eða smásölu.

Í þessum tilvikum skulu þær merkingar sem gerð er krafa um í 1., 4. og 5. tl. 9. greinar jafnframt koma fram á ytri umbúðum sem vörunni er dreift í.

11. gr.

Upplýsingar um vöruheiti, nettóþyngd, geymslupól og styrk vínanda, þegar við á, skulu vera á sama sjónsviði.

Þegar um er að ræða margnota glerflöskur óafmáanlega merktar sem hafa engan merkimiða, hring eða kraga og umbúðir þar sem stærsti flöturinn er minni en 10 cm² að flatarmáli er einungis nauðsynlegt að gefa upp vöruheiti, nettóþyngd og geymslupól.

12. gr.

Matvæli skulu bera það vöruheiti sem mælt er fyrir um í þeim lögum og reglum sem gilda um viðkomandi vörutegund. Vanti slíkt heiti er notast við hefðbundið heiti eða lýsingu á vörunni eða notkun hennar, sem er nógu nákvæm til að kaupandinn fái rétta hugmynd um eðli vörunnar, og til að unnt sé að greina hana frá öðrum sambærilegum matvælum sem hún gæti verið tekin í misgripum fyrir. Vörumerki eða glysheiti má ekki koma í stað vöruheitis.

Ef merking matvæla gefur til kynna magn eða undirstrikar mikilvægi eins eða fleiri hráefna þá á magn þeirra að koma fram í tengslum við heiti vörunnar eða í innihaldslýsingu. Magn hráefna skal gefið upp eins og það er notað við framleiðslu vörunnar og koma fram sem prósentutala.

Þessi ákvæði gilda ekki þegar ákveðið hráefni er uppgefið í vöruheiti til að einkenna ákveðin matvæli eða fyrir bragðefni sem notuð eru í litlu magni.

13. gr.

Í vöruheiti eða í tengslum við það, skulu koma fram upplýsingar um ástand eða hvaða meðhöndlun matvæli hafa fengið (t.d. möluð, frostþurrkuð, hraðfrost, þykkt, reykt) í öllum þeim tilvikum þar sem skortur á slíkum upplýsingum gæti villt um fyrir kaupandanum. Sé um að ræða matvæli sem hafa verið meðhöndluð með jónandi geislun skulu þau bera merkinguna „meðhöndlað með jónandi geislun“ eða „geislað“.

14. gr.

Heiti og heimilisfang framleiðanda, pökkunaraðila, dreifanda eða umboðsaðila skal koma fram. Heimilisfang skal gefið upp sem bær, borg eða hérað, en auk þess er heimilt að skrá götuheiti, húsnúmer og/eða símanúmer.

Upplýsingar um framleiðsluland skulu koma fram ef nauðsynlegt er til að gefa rétta hugmynd um uppruna vörunnar.

15. gr.

Nettóþyngd (nettómagn) skal tilgreina í rúmtakseiningum þegar um vökva er að ræða, en í þyngdareiningum þegar um aðrar vörur er að ræða. Nota skal einingarnar lítri, sentílítri, millílítri eða kílógramm, gramm, (l, cl, ml, kg, g), þar sem við á.

Þegar nettóþyngd vöru er ekki tilgreind samkvæmt nákvæmri vigt, skal hún tilgreind

sem meðalþyngd eða lágmarksþyngd. Þegar lágmarksþyngd kemur fram skal tilgreint sérstaklega að svo sé.

Þegar meðalþyngd kemur fram má þyngd vörunnar ekki vera minni en 95% af uppgefinni nettóþyngd fyrir vörutegundir sem vega allt að 500 g (ml) og ekki minni en 98% fyrir vörutegundir sem vega 500 g (ml) eða meira.

16. gr.

Ekki er skylt að gefa upp nettóþyngd vöru sem hætt er við að verði fyrir umtalsverðu rúmmáls- eða þyngdartapi og er seld í stykkjatali eða vigtuð að kaupandanum viðstöddum. Fyrir vöru sem er undir 5 g eða 5 ml þarf ekki að gefa upp nettóþyngd, en þetta ákvæði gildir þó ekki um krydd og kryddjurtir.

Fyrir kakó- og súkkulaðivörur sem vega minna en 50 g er ekki nauðsynlegt að gefa upp nettóþyngd.

17. gr.

Þegar vara í ytri umbúðum er samsett úr tveim eða fleiri stökum einingum í innri umbúðum, sem innihalda sama magn af sömu vöru, skal tilgreina þyngd með því að gefa upp nettóþyngd innri eininga og heildarfjölda þeirra. Ekki er þó skylt að tilgreina þessar upplýsingar þegar glöggst má sjá og telja fjölda eininga utan frá og svo fremi sem þyngd eininganna sést greinilega utan frá.

Þegar innri umbúðir teljast ekki sölueiningar, skal nettóþyngd gefin upp sem heildarþyngd og fjöldi eininga tilgreindur á ytri umbúðum vörunnar.

18. gr.

Þegar matvæli í föstu formi eru boðin til sölu í legi skal auk heildarþyngdar innihalds tilgreina nettóþyngd matvörunnar (þyngd fyrir utan löginn) á umbúðunum. Að því er varðar þetta ákvæði eiga orðin „í legi“ við eftirfarandi vörur, að því tilskildu að lögurinn sé einungis viðbót við meginefnin í tilreiðslunni og því ekki afgerandi þáttur í kaupunum: vatn, saltvatn, pækill, sýrulausn, edik, sykurlausnir, ávaxta- eða grænmetis safar sé um ávexti eða grænmeti að ræða.

19. gr.

Geymsluskilyrði skulu merkt á eftirfarandi hátt:

1. Kælivörur skal geyma við +4°C eða kaldara og merkja sem „KÆLIVARA“. Ef hitastig er tilgreint skal það vera 0-4°C (t.d. „KÆLIVARA, 0-4°C“).
2. Frystivörur á að geyma við -18°C eða kaldara og merkja „FRYSTIVARA“. Ef hitastig er tilgreint skal það vera -18°C (t.d. „FRYSTIVARA, -18°C“).
3. Ekki er skylt að gefa upp geymsluskilyrði fyrir vörur sem geymdar eru við stofuhita (20°C).

20. gr.

Matvæli, að undanskildum þeim sem talin eru upp í 22. gr., skal merkja með „best fyrir“ eða „best fyrir lok“. Kælivörur sem hafa fimm daga geymsluþol eða skemmra skal þó merkja með „síðasti neysludagur“. Allar kælivörur sem hafa þriggja mánaða geymsluþol eða skemmra, skal jafnframt merkja með „þökkunardagur“.

Orðunum fylgi annaðhvort sjálf dagsetningin eða tilvísun í það hvar dagsetningin kemur fram.

Dagsetning skal tilgreind sem dagur, mánuður og ár, en eftirfarandi frávík eru heimil:

- a) Fyrir matvæli sem geymast þrjá mánuði eða skemur nægir að tilgreina dag og mánuð.

- b) Fyrir matvæli sem geymast í 18 mánuði eða skemur, þó lengur en 3 mánuði, nægir að tilgreina mánuð og ár.
- c) Fyrir matvæli sem geymast lengur en 18 mánuði nægir að tilgreina ár.

21. gr.

Þegar dagsetning um lágmarksgeymsluþol („best fyrir“) eða „síðasti neysludagur“ kemur fram er ekki nauðsynlegt að merkja framleiðslulotu, sbr. 32. gr., að því tilskildu að þessi dagsetning komi skýrt fram með því að tiltaka að minnsta kosti mánaðardag og mánuð í rétttri röð (d.m.).

22. gr.

Ekki er er skylt að tilgreina geymsluþol þegar um er að ræða:

1. Ferska ávexti og grænmeti, þar með taldar kartöflur sem ekki hafa verið flysjaðar, sneiddar eða meðhöndlaðar með öðrum hætti. Undanþága þessi nær ekki til spírandi fræja eða sambærilegra afurða svo sem belgaldinspíra.
2. Vín, líkjöra, freyðivín, kryddvín og sambærilegar afurðir úr ávöxtum öðrum en þrúgum einnig drykkjarvörur sem flokkast undir tollflokkinn 22.06, skv. alþjóða tollskránni og framleiddar eru úr þrúgum eða þrúgusafa.
3. Drykkjarvörur sem í eru 10% eða meira af vínanda miðað við rúmmál.
4. Gosdrykki, aldinsafa, nektar og áfenga drykki í ílátum sem rúma 5 l eða meira til afgreiðslu til stóreldhúsa.
5. Bökunarvörur sem að öllu jöfnu er neytt innan sólarhrings frá framleiðslu. Rotvarðar vörur skulu geymsluþolsmerktar.
6. Edik.
7. Matarsalt.
8. Sykur, hunang, kakó- og súkkulaðivörur.
9. Sælgæti sem nær einvörðungu er gert úr bragðbættum og/eða lituðum sykri.
10. Tyggigúmmí og hliðstæðar tyggivörur.
11. Einstaka einingar af ís, þar sem geymsluþol kemur fram á ytri umbúðum.

23. gr.

Framleiðandi vörunnar skal ákvarða og bera ábyrgð á geymsluþolsmerkingu hennar. Við ákvörðun geymsluþols skal tekið tillit til eðlis vörunnar, flutnings-, dreifingar- og geymsluskilyrða. Leiði athuganir í ljós að gæði vörunnar eru ekki í samræmi við merkt geymsluþol, getur viðkomandi heilbrigðisnefnd ákvarðað það geymsluþol sem skal gilda fyrir vöruna. Skulu slíkar ákvarðanir tilkynntar Hollustuvernd ríkisins. Ef ekki er bætt úr, getur hlutaðeigandi heilbrigðisnefnd stöðvað vinnslu og sölu á vörunni.

Hollustuvernd ríkisins er heimilt að gefa út reglur um geymsluþol fyrir ákveðnar tegundir eða flokka matvæla. Skulu slíkar reglur birtar með auglýsingu í Lögbirtinga-blaðinu. Ef um verulega breyttar forsendur er að ræða varðandi geymsluþol vegna meðhöndlunar vörunnar (t.d. opnun umbúða), getur stofnunin gert kröfu um að þess sé getið á umbúðum.

24. gr.

Innihaldslýsing skal veita greinagóðar upplýsingar um samsetningu vörunnar. Hráefni, aukefni og önnur efni skulu skráð eftir minnkandi magni, eins og þau eru notuð við framleiðslu vörunnar og skal hún birt á eftir orðinu „Innihald“ eða „Innihaldslýsing“.

Hráefni skulu bera sitt sérheiti, en þó er heimilt að nota flokksheiti, sem fram koma í viðauka 1, við merkingu efnispátta sem þar eru tilgreindir fyrir hvern flokk.

Þá er heimilt að tilgreina innihald, sem er notað þykkt eða þurrkað og síðan þynnt eða leyst upp í framleiðslu, í röð eftir þyngd eins og það var fyrir þykkingu eða þurrkun. Fyrir þykktar eða þurrkaðar vörur sem ætlast er til að verði þynntar eða leystar upp með vatnsblöndun, er heimilt að tilgreina innihald samkvæmt hlutföllum í þynntri eða uppleystri vörunni, að því tilskildu að innihaldslýsingunni fylgi athugasemd á borð við „innihald í þynntri/uppleystri vöru“ eða „innihald í vörunni tilbúinni til notkunar“.

Heimilt er, fyrir blöndur af ávöxtum, grænmeti, kryddi eða kryddjurtum þar sem ekki er umtalsvert meira af einni tegund en annarri miðað við þyngd, að tilgreina innihald þannig að vikið er frá magnröð, að því tilskildu að innihaldslýsingunni fylgi athugasemd á borð við „breytilegt hlutfall“.

25. gr.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. 24. gr. skal skrá vatn og rokgjörn efnasambönd, sem notuð eru við framleiðslu, í innihaldslýsingu miðað við þyngd í lokaafurð. Vatnsinnihald skal þá reiknað með því að draga þyngd annarra innihaldsefna frá heildarþyngd lokaafurðar. Ef vatn reynist undir 5% af nettóþyngd vörunnar er ekki skylt að tilgreina það í innihaldslýsingu.

Ekki þarf að tilgreina vatnsinnihald þegar vatnið er notað í framleiðsluferlinu einungis til þynningar eða uppleysingar á innihaldi sem notað er í þykktu eða þurrkuðu formi, né heldur ef vatnið er hluti af legi sem ekki er ætlaður til neyslu að öllu jöfnu (sykurlausn, saltvatn o.þ.h.).

26. gr.

Ekki skal merkja efni sem bætt er í vöruna eftir að hafa verið tímabundið skilin frá í framleiðsluferlinu og eru í upprunalegu hlutfalli í lokaafurð.

Innihaldslýsing er óþörf ef um er að ræða:

1. ferska ávexti og grænmeti, þar með taldar kartöflur, sem hvorki hafa verið flýsjaðar, sneiddar né meðhöndlaðar á sambærilegan hátt;
2. kolsýrt vatn, þar sem í merkingu kemur fram að það hafi verið kolsýrt;
3. gerjað edik sem er unnið úr einu hráefni, að því tilskildu að engu öðru hafi verið bætt við;
4. ost, smjör, gerjaða mjólk og rjóma, að því tilskildu að engu hafi verið bætt í öðru en mjólkurvörum, ensímum og örverustofnum, sem nauðsynlegir eru vegna framleiðslu, eða salti sem nauðsynlegt er til framleiðslu osta annarra en ferskra eða bræddra osta;
5. vörur úr einu hráefni og heiti vörunnar er lýsandi;
6. brennd og óbrennd vín. Sama gildir um drykkjarvörur sem innihalda meira en 10% alkóhól. Hins vegar skal í verðlista Afengis- og tóbaksverslunarinnar skrá eftirfarandi:
 - a) Hvaða vörutegundir innihalda litarefni og skal koma fram bæði viðurkennt heiti og E-númer efnanna.
 - b) Hvaða vörutegundir innihalda brennisteinssýrling eða sölt (súlfít, bísúlfít og tvísúlfít).

27. gr.

Heimilt er að merkja samsett hráefni undir eigin heiti í innihaldslýsingu, að því tilskildu að jafnframt fylgi með innihaldslýsingu efnanna sem hráefnið er samsett úr.

Slíka lýsingu þarf þó ekki þegar samsett hráefni eru minna en 25% af nettóþyngd vörunnar. Þessi undantekning gildir ekki þegar nauðsynlegt er fyrir neytandann að fá

rétta hugmynd um samsetningu vörunnar, sbr. 28. gr. um aukefni og þegar um er að ræða innihaldsefni sem vitað er að geta valdið ofnæmi eða óþoli sbr. 29. grein.

28. gr.

Aukefni sem heyra undir einhvern flokkanna í viðauka 2 skulu merkt með flokksheiti og viðurkenndu heiti og/eða númeri, sem tilgreint er í þeim aukefnalista sem í gildi er á hverjum tíma. Ef aukefni heyrir undir fleiri en einn flokk skal tilgreina flokkinn sem best lýsir megin hlutverki efnisins í viðkomandi vöru. Merkja skal bragðefni í samræmi við ákvæði í viðauka 2.

Aukefni sem berast í matvæli einungis vegna þess að þau eru efnisþáttur í hráefnum þeirra teljast ekki til innihalds vörunnar að því tilskildu að þau gegni engu tæknilegu hlutverki í lokaafurðinni.

Aukefni, sem eru notuð sem tæknileg hjálparefni við framleiðslu, og efni sem notuð eru í einhverju magni sem nauðsynlegur leysir eða burðarefni fyrir aukefni eða bragðefni, skal ekki telja upp sem innihald. Þá er ekki heimilt að geta um vöruheiti aukefna í innihaldslýsingu.

29. gr.

Skylt er að merkja eftirfarandi innihaldsefni og afurðir úr þeim, sem geta valdið ofnæmi eða óþoli, ef þau finnast í vörunni: Mjólk, fisk, egg, sojabauur, skeldýr, jarðhnetur, möndlur, hnetur, hafra, bygg, rúg og hveiti.

30. gr.

Leiðbeiningar um notkun matvæla skal setja fram þannig að þau nýtist á viðeigandi hátt og skulu slíkar leiðbeiningar koma fram þegar það telst nauðsynlegt fyrir rétta meðhöndlun vörunnar.

31. gr.

Merkja skal alkóhólstyrk drykkjarvara sem innihalda yfir 1,2% af vínanda miðað við rúmmál.

Alkóhólstyrkleiki skal ákvarðaður við 20°C og gefinn upp með einum aukastaf hið mesta og þannig að fram komi „% miðað við rúmmál“. Á undan getur staðið orðið „alkóhól“ eða styttingin „alk.“

Leyfileg frávik vegna upplýsinga um magn vínanda eru gefin upp í viðauka 3.

32. gr.

Merking framleiðslulotu skal koma fram á umbúðum matvæla eða ef því verður ekki við komið á tilheyrandi viðskiptaskjöllum.

Framleiðandi, pökkunaraðili eða dreifandi ákveður í hverju tilviki framleiðslulotur þeirra vara er um ræðir. Einhver þessara aðila ábyrgist hvernig merkingin er ákveðin og sett á. Á undan henni skal koma bókstafurinn „L“ nema þegar hún er skýrt aðgreind frá öðrum upplýsingum á umbúðunum.

33. gr.

Ekki er skylda að merkja þær landbúnaðarafurðir með framleiðslulotu sem eru fluttar af bújörðinni, dreift til geymslu-, tilreiðslu- eða pökkunarstöðva, fluttar til framleiðslusamtaka eða sóttar til að koma þeim samstundis í tilreiðslu eða vinnslu.

Ís í stökum einingum, þar sem lotumerking kemur fram á ytri umbúðum, er

undanskilinn kröfum um lotumerkingu ásamt þeim vörum sem uppfylla ákvæði 21. greinar.

IV. KAFLI Fullyrðingar.

34. gr.

Fullyrðingar varðandi innihaldsefni má einungis nota hafi slíkt verið heimilað með reglugerð þessari, reglugerð um merkingu næringargildis matvæla eða öðrum sérreglugerðum, eða af Hollustuvernd ríkisins.

Fullyrðingar um næringarfræðilega eiginleika og aðrar merkingar næringargildis eru háðar þeim skilyrðum og takmörkunum sem fram koma í reglugerð um merkingu næringargildis matvæla.

35. gr.

Fullyrðing varðandi innihald matvæla, skal uppfylla eftirfarandi skilyrði:

- Fullyrðingin skal ekki vera blekkjandi á neinn hátt, sbr. ákvæði 5. greinar.
- Notkun efnisins sé heimil í viðkomandi vörutegund og jafnframt sé ekki gerð krafa um að varan skuli innihalda viðkomandi efni.
- Aðrar samskonar og/eða sambærilegar vörur innihaldi efnið.
- Fullyrðingin skal hafa gildi fyrir neytendur og taka mið af hagsmunum þeirra.

36. gr.

Heimilt er að nota viðskeytin/hugtökin „skert“ (s.s. sykurskert, fituskert, saltskert) eða „létt“, við merkingu á vörum þegar innihald efnisins eða orkunnar er skert um 25% eða meira af hefðbundnu magni í samskonar eða sambærilegri vöru. Þegar merking samkvæmt þessari grein á við um skerðingu orkuefna skal orkugildi vörunnar jafnframt vera skert um 25% eða meira.

37. gr.

Fyrir matvæli sem innihalda viðbætt salt (NaCl) eða sem venjulega innihalda viðbætt salt, er heimilt að sérmerkja umbúðir. Þegar umbúðir eru merktar með tilliti til þessa skal það gert á eftirfarandi hátt:

- Magn salts skal gefið upp sem grömm (g) natríum í 100 g eða tilteknum skammti. Skal merkingin koma fram sem hluti af næringargildismerkingu samkvæmt reglugerð um merkingu næringargildis matvæla.
- Heimilt er að nota fullyrðinguna „án viðbætts salts“ eða „ósaltað“, ef skilyrðum 35. gr. er fullnægt.

Þá gildir fyrir matvæli án tillits til þess hvort þau innihalda viðbætt salt eða ekki, að heimilt er að merkja umbúðir á eftirfarandi hátt:

- Fullyrðinguna „lítið salt“ má nota fyrir vörutegundir sem innihalda innan við 120 mg natríum /100g.
- Fullyrðinguna „ekkert salt“ má nota fyrir vörutegundir sem innihalda innan við 5 mg natríum /100 g.

38. gr.

Heimilt er að merkja matvæli sem „sykurlaus“ ef þau innihalda innan við 0,5 g af sykri /100 g.

39. gr.

Heimilt er að merkja kaffi sem „kaffeinfritt“ eða „kaffeinlaust“, ef varan inniheldur innan við 100 mg kaffein í 100 g. Skal magn kaffeins í vörunni tilgreint, auk þess sem tilgreint skal magn kaffeins í venjulegu kaffi.

Heimilt er að merkja gosdrykki sérstaklega og auglýsa þá með tilliti til þess að þeir innihaldi ekki kaffein. Ákvæði þetta á þó einungis við um þær tegundir gosdrykkja sem tíðkanlega innihalda kaffein.

40. gr.

Fullyrðingar um að matvæli innihaldi ekki aukefni eru heimilar þegar skilyrðum samkvæmt 35. gr. er fullnægt. Skal þess sérstaklega gætt að hráefni eða aukefnablöndur sem varan er unnin úr innihaldi ekki viðkomandi efni.

Með sömu skilyrðum og að ofan greinir er heimilt að merkja matvöru „án alkóhóls“ ef hún inniheldur minna en 0,5% alkóhól miðað við rúmmál.

41. gr.

Heimilt er að merkja matvöru sem trefjaríka ef magn trefja er meira en 6g/100g vörunnar. Tilvísun til trefja í heiti vörunnar eða auglýsingu og annarri kynningu hennar er háð sama skilyrði.

Magn trefja skal ákvarðað samkvæmt leiðbeiningum frá fæðudeild Rannsóknastofnunar landbúnaðarins.

42. gr.

Fyrir gosdrykki, svaladrykki, nektar, og saft gildir eftirfarandi:

- a) Ekki er heimilt að nefna vöruna „ávaxtadrykkur/berjadrykkur“ eða „ávaxtaþykkni-/berjaþykkni“, nema hlutfall af hreinum safi í tilbúnum drykk sé 10% eða meira.
- b) Ekki er heimilt að myndskreyta umbúðir með ávöxtum eða berjum nema hlutfall af hreinum safi í tilbúnum drykk sé 10% eða meira.
- c) Á umbúðum fyrir nektar (yfir 35% hreinn safi í tilbúnum drykk) og saftdrykki (10 til 35% hreinn safi í tilbúnum drykk), skal koma fram hlutfall af hreinum safi í vörunni, tilbúnni til neyslu. Ef blanda á vöruna fyrir neyslu skal blöndunarhlutfall jafnframt koma fram. Sama ákvæði gildir um gosdrykki og aðra svaladrykki sem innihalda allt að 10% af hreinum safi í tilbúnum drykk.
- d) Við auglýsingu á drykkjum sem innihalda safa, skal þess gætt að neytendur fái ekki rangar hugmyndir um samsetningu vörunnar.

43. gr.

Óheimilt er að vísa til þess í merkingu, kynningu eða auglýsingu að ákveðin matvæli ein og sér séu holl, eða hafi heilsusamlega eiginleika. Hins vegar má vísa til slíkra eiginleika þegar þess er getið sérstaklega að matvælin eru hluti af heilsusamlegu eða hollu mataræði.

V. KAFLI

Dreifing.

44. gr.

Þegar vöru er dreift án umbúða, eða pakkað á sölustað eða sett í umbúðir til beinnar sölu til neytenda, skal seljandi vörunnar geta veitt kaupanda upplýsingar um þau atriði sem tilgreind eru í 1. - 7. tl. 9. greinar þessarar reglugerðar, sbr. einnig ákvæði 10. greinar.

45. gr.

Seljanda sem selur vörur í smásölu er ekki heimilt að rjúfa neytendaumbúðir og selja vöruna óinnpakkaða.

Ákvæði þetta á þó ekki við hafi framleiðandi, dreifandi eða pökkunaraðili heimilað seljanda að rjúfa umbúðir. Þegar slíkt er gert er það á ábyrgð framleiðanda, dreifanda eða pökkunaraðila, að óinnpökkuð vara haldi sínum eiginleikum og sé af sömu gæðum og sú vara sem seld er í neytendaumbúðum.

46. gr.

Óheimilt er að gera breytingu á merkingu geymsluskilyrða og geymslupóls á umbúðum vöru sem pökkuð er í umbúðir fyrir neytendur.

VI. KAFLI

Eftirlit og rannsóknir.

47. gr.

Heilbrigðisnefndir hafa undir yfirumsjón Hollustuverndar ríkisins hver á sínum stað, eftirlit með því að ákvæðum þessarar reglugerðar sé framfylgt.

48. gr.

Hollustuvernd ríkisins skal annast rannsóknir vegna opinbers eftirlits varðandi samsetningu matvæla með tilliti til merkingar, auglýsingar og kynningar þeirra.

49. gr.

Ef matvæli eru merkt, auglýst eða kynnt með fullyrðingum, sbr. ákvæði IV. kafla, getur eftirlitsaðili krafist þess að framleiðandi eða innflytjandi sýni niðurstöður rannsókna til staðfestingar á réttmæti merkingar, auglýsingar eða kynningar. Ef framleiðandi eða innflytjandi leggur ekki fram slíkar niðurstöður er heimilt að krefjast þess að hann greiði kostnað vegna rannsókna á vörunni.

50. gr.

Leiði athuganir eða rannsóknir í ljós að matvæli uppfylli ekki ákvæði þessarar reglugerðar skal viðkomandi heilbrigðisnefnd, að höfðu samráði við Hollustuvernd ríkisins, krefjast þess að sá er sekur gerist um brot greiði allan kostnað sem leitt hefur af útvegun sýna og rannsókna á þeim.

VII. KAFLI

Ýmis ákvæði og gildistaka.

51. gr.

Innlendur framleiðandi og innflytjandi eða umboðsaðili ef um innflutta vöru er að ræða, er ábyrgur fyrir því að vöruhegundir sem hér eru á markaði séu í samræmi við ákvæði þessarar reglugerðar. Jafnframt er söluaðila óheimilt að dreifa vörum sem ekki uppfylla ákvæði þessarar reglugerðar.

52. gr.

Með brot gegn reglugerð þessari skal farið samkvæmt lögum nr. 81/1988 um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit með síðari breytingum, sbr. einnig lög nr. 24/1936 um eftirlit með matvælum og öðrum neyslu- og nauðsynjavörum, nema þýngri refsing liggja við samkvæmt öðrum lögum.

53. gr.

Með mál sem rísa út af brotum gegn reglugerð þessari, skal farið að hætti opinberra mála.

54. gr.

Reglugerð þessi er sett með stoð í lögum nr. 24/1936 um eftirlit með matvælum og öðrum neyslu- og nauðsynjavörum og lögum nr. 81/1988 um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit, með síðari breytingum. Einnig var höfð hliðsjón af ákvæðum samningsins um Evrópskt efnahagssvæði, sem vísað er til í II. viðauka XII. kafla, 18. tölul., tilskipun 79/112/EBE um merkingu, kynningu og auglýsingu matvæla til sölu til neytenda, með síðari breytingum, 33. tölul., tilskipun 83/463/EBE um tímabundna ráðstöfun vegna merkingar ákveðinna aukefna í merkingum matvæla til sölu neytenda, 49. tölul., tilskipun 89/396/EBE um merkingu sem auðkennir framleiðslulotur matvæla, með síðari breytingum, 41. tölul., tilskipun 87/250/EBE um upplýsingar um alkóhólstyrk miðað við rúm-mál í merkingu á áfengum drykkjarvörum til sölu til neytenda og 6. tölul., tilskipun 73/241 um kakó- og súkkulaðivörur til manneldis, með síðari breytingum. Einnig með þeim breytingum og viðbótum sem leiða af II. viðauka, bókun I við samninginn og öðrum ákvæðum hans. Reglugerðin öðlast gildi við birtingu.

Með reglugerð þessari falla úr gildi ákvæði reglugerðar nr. 408/1988 um merkingu neytendaumbúða fyrir matvæli og aðrar neysluvörur, að undanskildum IV. kafla um næringargildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

Fyrir matvæli sem eru hér á markaði við gildistöku þessarar reglugerðar og sem ekki eru í samræmi við ákvæði hennar, er veittur eins árs frestur til að koma á nauðsynlegum breytingum. Hafi breytingar til samræmis við ákvæði reglugerðarinnar ekki verið gerðar að þeim tíma liðnum er dreifing vörunnar óheimil.

Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið, 30. desember 1993.

Guðmundur Árni Stefánsson.

Páll Sigurðsson.

Viðauki 1 Flokkshéiti hráefna.

Heimilt er að tilgreina eftirfarandi innihaldsefni með flokkshéiti í stað sérheita

Hráefni

Flokkshéiti

Hreinsaðar olíur aðrar en ólífuo lía.

„Olía“, ásamt annaðhvort orðinu „dýra-“ eða „jurt-“, eftir því sem við á, eða upplýsingum um nákvæman uppruna þeirra í dýra- eða jurtaríkinu. Skyld er að nota lýsingarorðið „hert“ til að auðkenna herta olíu.

Hreinsaðar fitur.

„Fita“, ásamt annaðhvort orðinu „dýra-“ eða „jurt-“, eftir því sem við á, eða upplýsingum um nákvæman uppruna þeirra í dýra- eða jurtaríkinu. Skyld er að nota lýsingarorðið „hert“ til að auðkenna herta fitu.

Blandað mjöl úr tveim eða fleiri korntegundum.

„Mjöl“, ásamt þeim korntegundum sem það er gert úr, í röð eftir minnkandi magni.

Sterkjur og umbreyttar sterkjur sem umbreyttar hafa verið með eðlisfræðilegum aðferðum eða lífhvötum.

Sterkja.

Allar fisktegundir, þar sem fiskur er hluti af innihaldi í öðrum matvælum. Að því tilskildu að hvorki vöruheiti né merking matvælnanna gefi til kynna sérstaka fisktegund.

Fiskur.

Allar tegundir af ostum, þar sem ostur eða blanda af ostum er innihald í öðrum matvælum. Að því tilskildu að hvorki vöruheiti né merking matvælnanna gefi til kynna sérstaka tegund af osti.

Ostur.

Öll krydd sem vega ekki meira en 2% af þyngd matvælnanna.

Krydd eða kryddblanda.

Allar kryddjurtir eða hlutar þeirra sem vega ekki meira en 2% af þyngd matvælnanna.

Kryddjurt(ir) eða kryddjurtablanda.

Allar tegundir gúmmía sem notaðar eru við framleiðslu á tyggígúmmíum.	Gúmmíefni.
Allar tegundir bakaðra og muldra kornvara.	Mylsna.
Allar tegundir súkrósa.	Sykur.
Afvatnaður dextrósi og vetnisdextrósi.	Þrúgusykur.
Glúkósasýróp eða afvatnað glúkósasýróp.	Glúkósasýróp.
Allar tegundir mjólkurpróteina (kaseín, kaseínöt og mysuprótein) og blöndur þeirra.	Mjólkurprótein.
Pressað, skrúfupressað eða hreinsað kakósmjör.	Kakósmjör.
Allir sykraðir ávextir sem vega ekki meira en 10% af þyngd matvæla.	Sykraðir ávextir.
Blanda af grænmeti sem vegur ekki meira en 10% af þyngd matvæla.	Grænmeti.
Allar tegundir vína sem skilgreind eru í reglugerð ráðsins 822/87/EEC.	Vín.

Viðauki 2

Flokksheiti aukefna og skilgreining á bragðefnum.

Flokksheiti aukefna:

Skýlt er að tilgreina aukefni með heiti flokksins sem þau heyra undir auk sérheitis þeirra eða númeri. Flokksheiti aukefna eru:

Litarefni (*color*)
Rotvarnarefni (*preservative*)
Þráavarnarefni (*antioxidant*)
Ýruefni (*emulsifier*)
Bræðslusölt (*emulsifying salts*) (1)
Þykkingarefni (*thickener*)
Hleypiefni (*gelling agent*)
Bindiefni (*stabilizer*)
Bragðaukandi efni (*flavour enhancer*)
Sýrur (*acid*)
Sýrustillar (*acidity regulator*)
Kekkjavarnarefni (*anticaking agent*)
Umbreyttar sterkjur (*modified starches*) (2)
Sætuefni (*sweetener*)
Lyftiefni (*raising agent*)
Froðueyðar (*antifoaming agent*)
Húðunarefni (*glazing agent*)
Mjölmeðhöndlunarefni (*flour treatment agent*)
Festuefni (*firmiting agent*)
Rakaefni (*humectant*)
Umfangsaukar (*bulking agent*)
Drifefni (gas) (*propellent gas*)

(1) Á einungis við um brædda osta og vörur úr bræddum osti.

(2) Ekki er skýlt að tilgreina viðurkennt heiti eða E-númer.

Bragðefni:

1. Bragðefni skal annaðhvort merkja með orðinu „bragðefni“ eða nákvæmara heiti eða lýsingu á því.
2. Einungis er heimilt að nota orðið „náttúruleg“ eða önnur orð efnislega sömu merkingar um bragðefni sem hafa að geyma bragðgefandi efni og/eða bragðefnablöndur sem falla undir skilgreiningu á náttúrulegum bragðefnum í reglugerð um bragðefni í matvælum.
3. Feli lýsing bragðefnis í sér skírskotun til uppruna úr plöntu- eða dýraríkinu er einungis heimilt að nota orðið „náttúrulegur“ eða önnur orð efnislega sömu merkingar, sé bragðgefandi þátturinn einangraður eingöngu eða næstum því, úr matvælum eða grunnefnum þeim sem um ræðir, með viðeigandi eðlis- eða örverufræðilegum aðferðum, hefðbundinni vinnslu eða með notkun lífhvata.

Viðauki 3**Leyfileg frávik vegna upplýsinga um magn vínanda í drykkjarvörum.**

Alkóhólstyrk skal ætíð gefa upp sem % miðað við rúmmál. Leyfileg frávik, með fyrirvara um þau frávik sem greiningaraðferðin leiðir til, eru 0,3% miðað við rúmmál fyrir drykki aðra en þá sem eru taldir að neðan:

1. 0,5% fyrir bjór með alkóhólstyrk að hámarki 5,5% og drykki í flokki 22.07 B II samkvæmt alþjóðlegu tollskránni, gerðir úr þrúgum.
2. 1% fyrir bjór með meiri alkóhólstyrk en 5,5% og drykki í flokki 22.07 B I samkvæmt alþjóðlegu tollskránni, gerðir úr þrúgum og skyld vín úr öðrum ávöxtum en þrúgum, einnig drykkir úr gerjuðu hunangi (mjöður).
3. 1,5% fyrir drykkjarvörur sem innihalda maukaða ávexti eða jurtahluta (líkjörar, brennd vín o.þ.h.).

Nr. 589

29. desember 1993

AUGLÝSING**um reglur um eðlilega nýtingu tekjustofna sveitarfélaga 1994.**

Með tilvísun til 5. mgr. 13. gr. reglugerðar um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga nr. 390/1991 með síðari breytingum og að fengnum tillögum Sambands íslenskra sveitarfélaga hefur félagsmálaráðherra ákveðið að eftirtalin nýting tekjustofna sveitafélaga á næsta ári teljist eðlileg nýting:

Útsvar 9,0% álagning

Fasteignaskattur:

1.	Fasteignir samkv. lið a í 3. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga	0,36% álagning
2.	Fasteignir samkv. lið b í 3. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga	1,0% álagning
3.	Sérstakur skattur á verslunar- og skrifstofuhúsnæði	0,9% álagning

Skilyrði fyrir því að sveitarfélag fái tekjujöfnunarframlag 1994 verður að það hafi á árinu 1994 fullnýtt heimild til útsvarsálagningar þ.e. lagt 7,5% útsvar á tekjur ársins 1993.

Félagsmálaráðuneytið, 29. desember 1993.

Jóhanna Sigurðardóttir.

Húnbogi Þorsteinsson.